

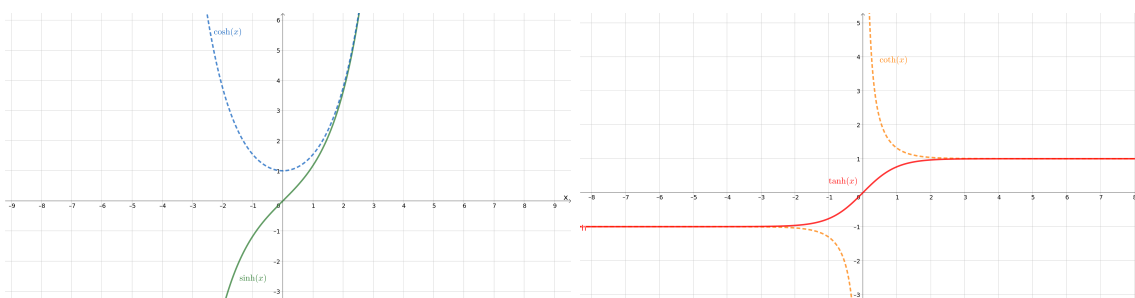

5. cvičení – Hyperbolické funkce, supremum, infimum

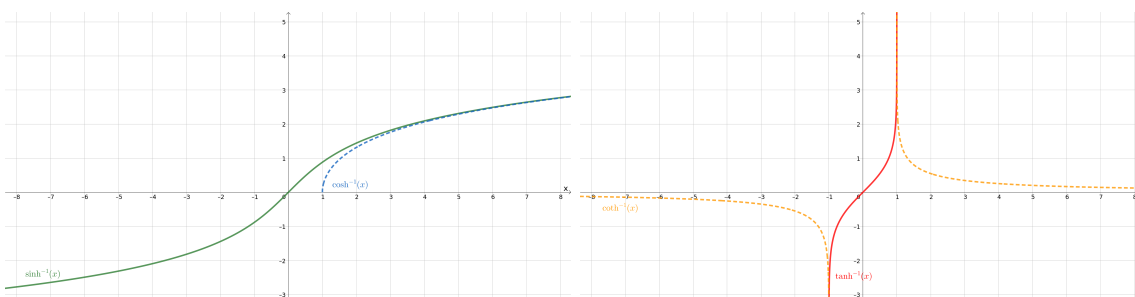
<https://www2.karlin.mff.cuni.cz/~kuncova/vyuka.php>, kuncova@karlin.mff.cuni.cz

Hyperbolické funkce

$$\sinh x = \frac{e^x - e^{-x}}{2} \quad \tanh x = \frac{\sinh x}{\cosh x} = \frac{e^x - e^{-x}}{e^x + e^{-x}}$$
$$\cosh x = \frac{e^x + e^{-x}}{2} \quad \coth x = \frac{\cosh x}{\sinh x} = \frac{e^x + e^{-x}}{e^x - e^{-x}}$$

$$\arg \sinh x = \ln \left(x + \sqrt{x^2 + 1} \right) \quad \arg \tanh x = \frac{1}{2} \ln \left(\frac{1+x}{1-x} \right)$$
$$\arg \cosh x = \ln \left(x + \sqrt{x^2 - 1} \right) \quad \arg \coth x = \frac{1}{2} \ln \left(\frac{x+1}{x-1} \right)$$

Příklady

1. Ukažte, že

- $\cosh x + \sinh x = e^x$
- $\cosh^2 x - \sinh^2 x = 1$
(užijte vzorce $(a-b)(a+b) = a^2 - b^2$)
- $\cosh 2x = \cosh^2 x + \sinh^2 x$
- $\sinh 2x = 2 \sinh x \cosh x$
- $\cosh x$ je sudá funkce
($\cosh(-x) = \cosh(x)$)
- $\sinh x$ je lichá funkce
($\sinh(-x) = -\sinh x$)
- $\coth x$ je lichá funkce
(za pomoci (e) a (f))
- $\tanh x$ je lichá funkce
- $\frac{1}{\cos^2 x} = 1 + \tan^2 x$
- $\frac{1}{\cosh^2 x} = 1 - \tanh^2 x$

2. Vyjádřete:

(a) $\sinh(\ln 3)$ (b) $\cosh(\ln 2)$ (c) $\coth\left(\ln \frac{1}{3}\right)$

3. Řešte rovnice s neznámou x (bez použití arg funkcí):

(a) $\sinh x = \frac{3}{4}$ (c) $2 \cosh 2x + 10 \sinh 2x = 5$
(b) $\cosh x = \frac{43}{5}$ (d) $4 \cosh x + \sinh x = 4$

4. Víte-li, že $\sinh x = \frac{5}{12}$, určete

(a) $\cosh x$ (b) $\coth x$ (c) $\tanh x$ (d) $\sinh 2x$ (e) $\cosh 2x$

5. Ukažte, že $\arg \sinh x = \ln\left(x + \sqrt{x^2 + 1}\right)$.

6. Vyjádřete za pomoci logaritmu

(a) $\arg \sinh \frac{3}{4}$ (b) $\arg \cosh 2$ (c) $\arg \tanh \frac{1}{2}$

7. Uvažujme $\theta \in \mathbb{R}$ a položme $x = 2 \cosh \theta$. Vyjádřete $4 \cosh \theta \sinh \theta$.

Supremum a infimum

Definice 1. Necht' $M \subset \mathbb{R}$. Číslo $s \in \mathbb{R}$ splňující

• $\forall x \in M: x \leq s$,   • $\forall s' \in \mathbb{R}, s' < s \exists x \in M: x > s'$,

nazýváme *supremem* množiny M .

Příklady

8. Najděte supremum, infimum, minimum a maximum následujících množin v $\mathbb{R}$:

(a) $\mathbb{N}$ (e) $\{(-1)^n \sqrt{n}; n \in \mathbb{N}\}$ (h) $\left\{\frac{1 + (-1)^n}{2}; n \in \mathbb{N}\right\}$
(b) $(0; 2]$ (f) $\{\arctan x; x \in \mathbb{R}\}$
(c) $(0; 1) \cap \mathbb{Q}$ (g) $\left\{1 - \frac{1}{n}; n \in \mathbb{N}\right\}$ (i) $\left\{\cos \frac{n\pi}{2}; n \in \mathbb{N}\right\}$
(d) $\{x \in \mathbb{Z}; x \geq -\sqrt{6}\}$ (j) $\{(-1)^n n; n \in \mathbb{N}\}$

9. Uveďte příklad množiny, která má supremum, ale nemá maximum. Uveďte příklad množiny, která má infimum, ale nemá minimum.

10. Necht' $A, B \subset \mathbb{R}$. Co lze říci o supremu a infimu následujících množin ve vztahu k $\sup A$, $\sup B$ a $\inf A$, $\inf B$?

(a) $A \cup B$ (e) $-A = \{-a, a \in A\}$
(b) $A \cap B$ (f) $A + B = \{a + b, a \in A, b \in B\}$
(c) $A \setminus B$ (g) $A - B = \{a - b, a \in A, b \in B\}$
(d) $A \Delta B$ (h) $A \cdot B = \{a \cdot b, a \in A, b \in B\}$